

Η Κύπρος και ο Τσόρτσιλ

Ο Τσόρτσιλ έχει εμπλακεί στην

Ιστορία του Ελληνισμού κατά τη μακρά σταδιοδρομία του στα κοινά της πατρίδας του.

Του Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου

Την 1^η Απριλίου συμπληρώνονται εξήντα χρόνια από την έναρξη του Αγώνα της ΕΟΚΑ για Αυτοδιάθεση και Ένωση της Κύπρου με την ελεύθερη Ελλάδα. Την 6^η Απριλίου συμπληρώνονται επίσης εξήντα χρόνια από την ανάληψη της πρωθυπουργίας στο Ηνωμένο Βασίλειο από τον Άντονι Ίντεν, έως τότε υπουργό των Εξωτερικών, σε διαδοχή του παραιτηθέντος Ουίνστον Τσόρτσιλ. Ακόμη φέτος συμπληρώθηκαν πενήντα χρόνια από τον θάνατο του Τσόρτσιλ (30 Νοεμβρίου 1874 – 24 Ιανουαρίου 1965).

Ο Τσόρτσιλ έχει εμπλακεί στην Ιστορία του Ελληνισμού κατά τη μακρά σταδιοδρομία του στα κοινά της πατρίδας του. Οι περισσότεροι Έλληνες στην Κύπρο είχαν μάθει στο σχολείο ότι η μοναδική φορά που ο Τσόρτσιλ είχε επισκεφθεί την Κύπρο ήταν το 1907, ως Υφυπουργός Αποικιών, και ότι τότε είχε μιλήσει με θερμά λόγια για το όραμα της Ένωσης (Βλ. G.S. Georghallides “Cyprus and Winston Churchill’s 1907 visit”, *Thetis*, 2- (1995), 177-94). Έκτοτε και έως το 1940 από διάφορες κυβερνητικές θέσεις πρέπει να είχε μάθει τον πόθο για λευτεριά και ένωση με την Μητέρα Ελλάδα των Κυπρίων και παρακολουθούσε ασφαλώς τις κινήσεις τους για τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών προς πραγματοποίηση του πόθου τους αυτού. Ασφαλώς θα είχε μάθει τη σφαγή του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού και των άλλων κληρικών και λαϊκώνπου θυσιάστηκαν

την 9η Ιουλίου 1821 μαζί με τους άλλους Έλληνες για την Ελευθερία της Πατρίδας.

Ασφαλώς ο Τσόρτσιλ θα είχε πληροφορηθεί για έναν Κύπριο ποιητή, τον Βασίλη Μιχαηλίδη, που έγραψε στην Κυπριακή διάλεκτο τα σπουδαία ποιήματά του «Ενάτη Ιουλίου 1821» και «Χιώτισσα» και το στίχο του:

Η Ρωμιοσύνη εν φυλή συνότζιαιρη του κόσμου,

Κανένας δεν ευρέθηκεν για να την ηξηλείψει,

Κανένας, γιατί σκέπει την ΄που τα ΄ψη ο Θεός μου.

Η Ρωμιοσύνη εν΄ να χαθεί, όντας ο κόσμος λείπει!

Το 1931ο Τσόρτσιλ είχε αποτύχει να εκλεγεί βουλευτής και στα «έρημα χρόνια» της απομόνωσής του ησχολείτο με τη συγγραφή της βιογραφίας του πατέρα του Τζον Τσόρτσιλ, 1^{ου} Δούκα του Μάρλμπορο και την ιστορία των αγγλόφωνων λαών. Όμως ασφαλώς θα πληροφορήθηκε την Κυπριακή εξέγερση του 1931, κατά την οποία υπήρξαν δολοφονίες αόπλων διαδηλωτών, τραυματισμοί, συλλήψεις, φυλακίσεις, βασανιστήρια και απελάσεις. Μεταξύ των φυλακισθέντων και απελαθέντων ο Μητροπολίτης Κυρηναίας Μακάριος, ο οποίος από τη φυλακή έγραψε, μεταξύ των άλλων, στον κυβερνήτη της Κύπρου σερ Ρόναλντ Στορς:

«Σήμερον έλαβον διάταγμα... δια του οποίου διατάσσομαι να εγκαταλείψω την πατρίδα μου, την <Αποικίαν Κύπρου>, το ταχύτερον...Εν τούτοις αισθάνομαι ιεράν υποχρέωσιν να διαμαρτυρηθώ με όλην την δύναμιν της Ελληνικής μου ψυχής δια την αυταρχικήν και άδικον απόφασίν σας, δια της οποίας με αναγκάζετε να εγκαταλείψω την φιλτάτην πατρίδα μου Κύπρον απλώς και μόνον διότι εξετέλεσα ως γνήσιος Έλλην και δη ως Έλλην Επίσκοπος, το προς αυτήν - ξενοκρατούμενην και τυραννούμενην υπό Χριστιανικής Δυνάμεως, εγκαυχημένης μάλιστα δια το φιλελεύθερον! και φιλοδίκαιον! αυτής - στοιχειώδες καθήκον μου, τουθ΄ όπερ θα έπραττε και πας τίμιος άνθρωπος ευρισκόμενος εις την θέσιν μου...».(Βλ. «Φωνή της Κύπρου», 28 Οκτωβρίου 1931).

Ενώ ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ήτανσε εξέλιξη και μάλιστα σε κρίσιμη καμπή του, ο Τσόρτσιλ αναλαμβάνει, ως πρωθυπουργός, τις τύχες της Μεγάλης Βρετανίας και παίρνει στα χέρια του την ευθύνη να τεθεί επικεφαλής των δυνάμεων κατά του Άξονα και του ολοκληρωτισμού, που αυτός επιδίωκε να επιβάλει. Και τότε εκτιμά την αξία όλων των Ελλήνων, συμπεριλαμβανομένων των Κυπρίων...

Μετά τον πόλεμο η Ελλάδα είναι μεταξύ των νικητών και διεκδικεί να αποκατασταθούν εθνικά τα υπό κατοχήν ελληνικά εδάφη της Δωδεκανήσου και της Κύπρου. Της δίδεται μόνον η Δωδεκάνησος. Η πίκρα των Κυπρίων είναι αβάσταχτη. Ξεκινάνε προσπάθειες να πείσουν τους Βρετανούς για το δίκαιο αίτημα τους, της αυτοδιάθεσης και της απαλλαγής τους από την αποικιοκρατική κατοχή. Εις μάτην.

Με τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ο Τσόρτσιλ ηττάται στις εκλογές και έως το 1951 μένει στην αντιπολίτευση. Πρωθυπουργός ανέλαβε ο εργατικός Κλέμεντ Άττλη, ο οποίος απέρριψε κάθε συζήτηση για απελευθέρωση της Κύπρου. Πάντως ο Τσόρτσιλ θα πληροφορήθηκε για το Δημοψήφισμα μεταξύ των Κυπρίων, στις 15 Ιανουαρίου 1950, με το οποίο το 96% αυτών διατράνωσε τον πόθο του να ενωθεί με το ελλαδικό εθνικό σώμα.

Το 1951 ο Τσόρτσιλ επανέρχεται στην πρωθυπουργία, σε ηλικία 77 ετών. Τα χρόνια 1951 - 55 της πρωθυπουργίας του χαρακτηρίζονται από την, με πρωτοβουλία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, διεθνοποίηση του Κυπριακού ζητήματος και ο Τσόρτσιλ είχε την ευθύνη για την αλαζονική και περιφρονητική στάση των μελών της κυβέρνησής του έναντι των Ελλήνων. Οι έπαινοι κατά τον πόλεμο ξεχάστηκαν γρήγορα...Την αλαζονεία αυτή εξέφραζε κυρίως ο Υπουργός Εξωτερικών Άντονι Ίντεν. Το 1953, ο τότε πρωθυπουργός, στρατάρχης Αλέξανδρος Παπάγος, επισκέφθηκε τον Ίντεν, που είχε έρθει στην Ελλάδα να αναρρώσει μετά από ασθένειά του και μίλησε γι' αυτήν στον Πόλη Μοδινό, στη συνέχεια πρέσβυ της Κύπρου στη Γαλλία:

« Μετά από μια φιλική συνομιλία, πριν αποχωρήσω, του εξεφρασα την επιθυμία, σε άλλη ευκαιρία, να εξετάσωμε το θέμα της Κύπρου που είχε πάρει δυσάρεστες διαστάσεις. Ο Ίντεν με διέκοψε απότομα και σε έντονο ύφος μου είπε: <Δεν βλέπω δια ποίον λόγον η Ελλάς ενδιαφέρεται δια την Κύπρον>. Τότε για πρώτη φοράν αισθάνθηκα το μέγεθος του χάσματος που μας χώριζε». (Βλ. Περ/κό «Ευθύνη», τ. Σεπτέμβριος 1979).

Το 1954 ο υφυπουργός Αποικιών Χένρι Χόπκινσον είπε στη Βουλή των Κοινοτήτων ότι η Κύπρος ουδέποτε μπορεί να ελπίζει σε ανεξαρτησία και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος σε κήρυγμά του διαμαρτυρήθηκε έντονα για το «ουδέποτε» και κατέκρινε τη βρετανική διοίκηση στη Μεγαλόνησο για φασισμό και τρομοκρατία. Οι εφημερίδες έγραψαν την ομιλία του Μακαρίου και η βρετανική διοίκηση τις έκλεισε! Ο Τσόρτσιλ κάλυψε το «ουδέποτε» του υπουργού του, αλλά έδωσε εντολή οι εφημερίδες να κυκλοφορηθούν πάλι στην Κύπρο...

Τον Απρίλιο του 1955 παραιτείται ο Τσόρτσιλ και τον διαδέχεται ο αυταρχικός και

αλαζών Ίντεν. Τότε ξεκινάει και ο Αγώνας της ΕΟΚΑ, στον οποίο συμπαρίσταται όλος ο Ελληνισμός. Στην αρχή της πρώτης προκήρυξης, που υπογράφει ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ Διγενής (Γεώργιος Γρίβας) αναφέρεται:

«Με την βοήθειαν του Θεού, με πίστιν ειςτον τίμιον αγώνα μας, με την συμπαράστασιν ολοκλήρου του Ελληνισμού και με την βοήθειαν των Κυπρίων

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝ ΤΟΝΑΓΩΝΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΝΑΞΙΝ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΖΥΓΟΥ,

Με σύνθημα εκείνο το οποίον μας κατέλειπαν οι πρόγονοί μας ως ιεράν παρακαταθήκην: <Η ΤΑΝ Η ΕΠΙ ΤΑΣ>».

Ο Τσόρτσιλ θεωρείται η σημαντικότερη πολιτική προσωπικότητα στην Ιστορία της Βρετανίας. Ήταν αποφασιστικός, είχε πειθώ και ενέπνεε αυτοπεποίθηση στους Βρετανούς, ανέλαβε και έφερε σε πέρας με επιτυχία επικίνδυνες αποστολές, διαχειρίστηκε πολύ δύσκολες καταστάσεις και εργάστηκε με μαεστρία στα θέματα πουπροέκυψαν μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, κυρίως με την ΕΣΣΔ.

Δείγμα της αποφασιστικότητας του, των ηγετικών του προσόντων και του ριψοκίνδυνου του χαρακτήρα του ήταν η άφιξή του στην Αθήνα στις 25 Δεκεμβρίου 1944, όταν μένονταν οι ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ των κομμουνιστών ανταρτών και των Ελλήνων και Εγγλέζων στρατιωτών. Όμως στη νοοτροπία και στις ενέργειές του κυριαρχούσε το στενό συμφέρον της πατρίδας του, γεωστρατηγικό, οικονομικό, αποικιοκρατικό, σε βάρος του Δικαίου και Αξιών, όπως η Ελευθερία. Ό,τι πέτυχε ήταν ωφέλιμο για την Πατρίδα του, χωρίς να ενδιαφέρεται αν πιθανόν να ωφελούντο και άλλες χώρες, που πάντως αργότερα μπορούσαν να καταστούν αντίπαλοί του, πάντα με βάση το συμφέρον του...

Γενικά ο Τσόρτσιλ ακολουθούσε τη νοοτροπία των Βρετανών, που φαίνεται πως είναι στη φύση τους, του «μακάριοι οι κατέχοντες», δηλαδή το ιδιοκτησιακό σύνδρομο: να κατέχουν αυθαίρετα και με βάση την ισχύ τους και να θεωρούν κτήμα τους εσαεί ανθρώπους, εδάφη, καλλιτεχνικά αριστουργήματα επί των οποίων απέκτησαν κυριαρχία, με όποιο θεμιτό ή αθέμιτο τρόπο κι αν την απέκτησαν.-

Πηγή: synodoiporia.gr